

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ

І.М. Посохов, д.е.н., професор

О.О. Ходирєва, аспірант

Г.Ю. Кабиш, аспірант

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Ризик-менеджмент в даний час є мистецтвом, що поєднує в собі досягнення в галузі економічної теорії, менеджменту, фінансового менеджменту, математики (теорії ймовірностей), статистики і є центральною частиною стратегічного управління організації. Він містить у собі:

- виявлення і опис ризиків;
- якісну і кількісну оцінку ризиків;
- вибір стратегій управління ризиком;
- управління ризиками та їх моніторинг.

Сучасне розуміння ризик-менеджменту базується на концепції «прийняттого ризику», згідно з якою основною метою процесу управління ризиком є надання максимальної стійкості усім видам діяльності компанії шляхом утримання сукупного ризику (очікуваного рівня втрат) в заданих стратегією розвитку компанії межах [1].

У зв'язку з розвитком теорії і практики управління ризиком виникла потреба систематизувати накоплені знання про природу ризику, тому були розроблені міжнародні та регіональні стандарти управління ризиками, основні з яких наведені у табл. 1. Треба відмітити, що всі стандарти з управління ризиками містять складові комплексного підходу до управління ризиками, а етап оцінки ризиків виокремлено, і слідує або поєднується з етапом ідентифікації ризиків [2].

Таблиця 1 – Основні міжнародні стандарти з ризик менеджменту

Номер/ коротка назва стандарту	Назва стандарту англійською мовою	Назва стандарту українською мовою	Сутність стандарту
ISO 31000:2009	Risk management – Principles and guidelines	Ризик-менеджмент – Принципи та рекомендації	Основний стандарт з ризик- менеджменту. Містить принципи та загальні вказівки з виявлення ризиків та ефективного управління ними.
ISO Guide 73:2009	Risk Management – Vocabulary – Guidelines for use in standards	Ризик-менеджмент – Словник – Керівництво по використанню в стандартах	Стандартизоване тлумачення основних понять ризик-менеджменту
COSO ERM – Integrated Framework	Enterprise Risk Management – Integrated Framework	Інтегрована модель управління ризиками	Містить рекомендації менеджменту з питань оцінки, опису та вдосконалення систем внутрішнього аудиту, представлена загальна модель внутрішнього аудиту, в порівнянні з якою компанії і організації можуть оцінити власні системи управління.
IRM, AIRMIC і ALARM (FERMA RMS)	Risk management standard	Стандарти управління ризиками	Ризик-менеджмент розглядається як центральна складова стратегічного управління підприємством, завданням якої є ідентифікація ризиків та управління ними. Містить рекомендації для створення системи управління ризиками на підприємстві.
BASEL II та BASEL III	International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework	Базель II: Міжнародні стандарти вимірювання капіталу – доопрацьована угода	Містять методологічні рекомендації в сфері банківського регулювання, метою яких є підвищення якості управління ризиками в банківській справі, що в свою чергу має зміцнити стабільність фінансової системи в цілому.

Як видно з табл. 1, у даних стандартів є низка відмінностей. Однак незважаючи на відмінності в цілях і методах управління ризиками, кожен стандарт стверджує необхідність безперервності процесів моніторингу та контролю ризиків.

Стандарти забезпечують основу для прийняття рішення про найбільш доцільний підхід до управління ризиками, також можуть використовуватися для прийняття рішення щодо конкретних ризиків або вибору між різними варіантами. Вибір стандарту управління ризиками або його збалансоване розширення вимагає детального розуміння вимог кожного стандарту і способів їх практичного застосування (впровадження), а також, залежить від рівня зрілості процесів управління ризиками.

Перелік посилань:

1. Хмыров В. В. *Управление рисками. Современные международные стандарты* / В. В. Хмыров // *Социально-политические науки*. – 2013. – № 2. – С. 82-85.
2. Дорожжина Т. В. *Управление рисками* / Дорожжина Т. В., Крутиков В. К., Алексеева Е. В. – *Калуга : Ваш ДомЪ*, 2014. – 233 с.
3. ISO 31000:2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.amu.kz/fotos-news/vstrecha_rectora_so_stud_31_oct/ISO%2031000-2009.pdf
4. ISO Guide 73:2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:guide:73:ed-1:v1:en>
5. COSO ERM [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.coso.org/documents/COSO_ERM_Executive_Summary_Russian.pdf
6. FERMA RMS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ferma.eu/app/uploads/2011/11/a-risk-management-standard-russian-version.pdf>

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ КРАЇН ЄВРОПИ

М.В. Романчик, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Н.Є. Зінгаєва

Миколаївський національний аграрний університет

Дослідження функціонування систем менеджменту сільськогосподарських підприємств країн Європи є досить важливим на сьогодні, так як даний приклад допоможе українським сільськогосподарським підприємствам знайти нові шляхи розвитку та підвищення ефективності діяльності власних систем менеджменту. Система менеджменту – сукупність взаємопов'язаних елементів організації, що взаємодіють між собою і зовнішнім середовищем для досягнення поставлених цілей на основі оптимального використання трудових, матеріальних, фінансових ресурсів.

Порівняємо вітчизняну та європейську системи менеджменту сільськогосподарських підприємств.

По-перше, сільськогосподарські підприємства в Європі прагнуть до постійного скорочення виробничих витрат. Українські сільськогосподарські підприємства також, прагнуть до скорочення витрат, але на відміну від європейських підприємств, в яких це відбувається за рахунок впровадження інновацій, модернізування техніки, удосконалення процесу виробництва без втрати якості, українські підприємства для досягнення цієї ж мети використовують більш дешеву сировину, неякісне обладнання, неперевірених постачальників, за рахунок чого втрачають якість виробленої продукції.

По-друге, європейські сільськогосподарські підприємства проводять наукові дослідження, які впроваджують у виробництво. В Україні наукові дослідження, зазвичай, залишаються на теоретичному рівні, так як дані дослідження не фінансуються і українські підприємства не мають можливості їх здійснювати.

По-третє, закордонні підприємства мають гнучкість у використанні технологічних процесів, тобто модернізація і впровадження нових процесів відбувається досить швидко. В Україні таку можливість мають лише великі підприємства, які мають достатньо коштів і можливостей для здійснення даного процесу.

По-четверте, особлива увага на європейських сільськогосподарських підприємствах приділяється окремим деталям і тонкошам процесу виробництва. В Україні для переважної кількості підприємств кінцевою метою є максимізація прибутку, і деякі особливості сільськогосподарського виробництва не враховуються.

По-п'яте, на європейських сільськогосподарських підприємствах відносно низька ціна робочої сили. В Україні також це спостерігається, але поряд з цим європейські підприємства надають певні додаткові стимули (покращення умов праці, просування по кар'єрній драбині та ін.), в Україні ж на більшості сільськогосподарських підприємств, переважно середнього та малого розміру) такі стимули відсутні.